

Vergaderjaar 2001–2002

25 097

Structuurverandering elektriciteitssector

Nr. 56

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 3 juli 2002

Op 20 december jl. heb ik u geïnformeerd over mijn visie inzake stroom-etikettering (Kamerstukken II 2001/02, 25 097, nr. 54). In deze brief heb ik aangekondigd een aantal acties voor de zomer uit te voeren:

1. een nadere analyse naar de technische mogelijkheden en knelpunten van etikettering en certificering;
2. een onderzoek naar de wensen van Nederlandse afnemers met betrekking tot productinformatie over de aan hen geleverde elektriciteit in een markt waarin zij keuzevrijheid hebben;
3. in Europees verband pleiten voor een snelle invoering van een verplichting tot stroometikettering, aansluitend bij de voorstellen die zijn gedaan door de Europese Commissie.

In deze brief wil ik u graag berichten omtrent bovenstaande acties. Daarnaast informeer ik u over de stand van zaken in andere landen en de nog te nemen vervolgstappen.

1. Nadere analyse naar de technische mogelijkheden

Dit voorjaar heb ik het onderzoeksbureau SKM Energy (hierna: SKM) gevraagd om een nadere analyse uit te voeren naar de technische mogelijkheden en knelpunten van etikettering en certificering van elektriciteit in Europees verband. Het onderzoeksrapport is als bijlage bijgevoegd.¹

SKM heeft onderzocht hoe een systeem van stroometikettering in de Europese Unie moet worden vormgegeven. SKM heeft een aantal bevindingen gedaan, waarvan de belangrijkste onderstaand zijn weergegeven:

- Tracering van informatie
- Een effectief systeem van stroometikettering dient te voldoen aan eisen van betrouwbaarheid, nauwkeurigheid en volledigheid. Zowel de contracten² - als de certificatenroute³ voldoen aan deze (basis)eisen;

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

² De contractenroute: het traceren van bronnen via de contractenroute betekent dat in de gehele handelsketen van de elektriciteit de productiemethode van die elektriciteit bekend moet zijn.

³ De certificatenroute: het traceren van de bronnen via de certificatenroute betekent een systeem van (verhandelbare) certificaten waarbij er feitelijk twee markten ontstaan: één voor de commodity elektriciteit en één voor de kwaliteit van de elektriciteit zoals vastgelegd in certificaten. Dit is vergelijkbaar met het systeem van groencertificaten.

- Voor beide routes geldt dat het mogelijk is de bronnen te traceren waarmee de elektriciteit is opgewekt;
- De certificatenroute heeft om een aantal redenen de voorkeur:
- een certificatenstelsel is betrouwbaarder, aangezien het certificatenstelsel minder complex is en er minder kans is op onvolkomenheden;
- een certificatenstelsel is qua nauwkeurigheid en volledigheid beduidend beter;
- een certificatenstelsel kan flexibeler op gewenste veranderingen of uitbreidingen van het stelsel inspelen.

– *Informatie op het etiket*

- Op basis van een ex-ante stroometiket kan de afnemer vooraf zijn keuze bepalen.
Dit heeft de voorkeur boven een ex-post stroometiket waarbij de afnemer pas achteraf ziet wat hij geleverd heeft gekregen. Dit komt overeen met de wijze waarop een consument in de retailmarkt tot een aankoop overgaat;
- Een stroometiket gebaseerd op productinformatie met specifieke informatie over het te leveren product heeft de voorkeur boven een stroometiket gebaseerd op portfolio-informatie. Portfolio-informatie betreft het totaal te leveren pakket elektriciteit van een leverancier. Uiteindelijk wil een afnemer weten wat hij daadwerkelijk geleverd krijgt. Portfolio-informatie kan eventueel additioneel gewenste informatie bevatten;
- Een contractstelsel kan, als gevolg van fragmentatie, beperkte liquiditeit en hoge volatiliteit tot gevolg hebben op de elektriciteitsmarkt, hetgeen ongewenst is.

Samenvattend adviseert SKM de invoering van een stroometiketteringstelsel gebaseerd op een *ex-ante, produktgerelateerd certificatenstelsel*. Daarbij merkt SKM op dat een certificaten stelsel bij voorkeur in een groter geografisch gebied, bij voorbeeld in Europees verband, ingevoerd dient te worden. Een kleiner geografisch gebied zoals Nederland zou een kwetsbare en niet-duurzame situatie kunnen opleveren.

Bij het rapport merk ik het volgende op:

- Het rapport schetst een wenselijke eindsituatie. Het geeft niet aan hoe deze eindsituatie bereikt dient te worden. Het geeft ook niet aan of op de weg daarnaar toe – tijdelijke – tussenoplossingen mogelijk zijn die afwijken van de door SKM geschetste gewenste eindsituatie. Daarbij merk ik op dat realisering van zo'n gewenste eindsituatie in Europees verband een aantal jaren kan duren. Tegen deze achtergrond zal worden onderzocht of het mogelijk is om in Nederland, wellicht in samenwerking met een aantal andere landen, alvast met een eenvoudig stelsel van etikettering te beginnen als aanzet voor een Europees stelsel;
- Ik deel de conclusie van SKM dat een certificatenstelsel de voorkeur heeft. Voorts ben ik het met SKM eens dat een afnemer vooraf (ex ante) over informatie dient te beschikken om zijn/haar keuze te bepalen over de bronnen waarmee zijn/haar stroom zal worden opgewekt. In plaats van dat de afnemer uitsluitend achteraf (ex post) kan vernemen welke stroom daadwerkelijk is afgenomen. Daarbij wil ik opmerken dat een ex ante stelsel voor de afnemer een zekere mate van onzekerheid kent. Het gaat immers om een nog te realiseren dienst in de toekomst en niet om een «kant-en-klaar» product. De afnemer zal achteraf bevestigd willen hebben dat wat is besteld ook daadwerkelijk geleverd is. Hiermee impliceert een ex ante stelsel automatisch een zekere vorm van een ex post stelsel;
- Ik ondersteun de keuze van SKM voor productinformatie boven portfolio informatie. Optimale keuzevrijheid in een geliberaliseerde markt

houdt niet alleen in vrije keuze voor een leverancier maar ook vrije keuze op het gebied van af te nemen producten.

De conclusies van SKM onderschrijven een systeem gebaseerd op certificaten zoals ook het initiatief wetsvoorstel van mevrouw Vos (kamerstuk II 2001–2002, 28 178, nr. 1–3) voorstelt. Anders dan de conclusies van SKM is het voorstel van mevrouw Vos een zogenaamd ex-post en portfolio gerelateerd systeem. De introductie van een dergelijk systeem vooralsnog alleen in Nederland is zeer kwetsbaar en niet-duurzaam.

2. Consumentenonderzoek

Stroometikettering is het verschaffen van informatie over specifieke kenmerken van het product elektriciteit aan afnemers van die elektriciteit. Dit betekent dat een goed werkend systeem van stroometikettering aansluit bij de wensen van de afnemers. Om deze wensen in kaart te brengen heb ik een tweetal zogenaamde consumenten focusgroepen georganiseerd.

De belangrijkste conclusies uit deze focusgroepen zijn:

- Consumenten onderschrijven dat etikettering hen de mogelijkheid geeft inzicht te krijgen in de kwaliteit en de herkomst van de geleverde elektriciteit;
- Stroometikettering kan volgens consumenten een hulpmiddel zijn bij de keuze van de energieleverancier.
Voorwaarde hierbij is dat elke leverancier hetzelfde etiket gebruikt en dat het op een voor ieder toegankelijke manier gemeld wordt. Bijvoorbeeld in de krant, op internet of een aparte folder die men thuisgestuurd krijgt. Daarnaast zouden de etiketten op de jaarafrekening vermeld kunnen worden;
- Etiketten moeten volgens consumenten duidelijk en helder zijn en niet te veel technische informatie bevatten;
- De etiketten zouden als een keurmerk voor elektriciteit kunnen fungeren, aldus de consumenten. Om het consumentenvertrouwen te bevorderen zou een toezichhoudende instantie de etiketten moeten afgeven.

Alhoewel het slechts een beperkt onderzoek betrof, geeft het een aardige eerste indruk van de mening van consumenten. De uitkomsten komen ook in grote lijnen overeen met eerder (breed) uitgevoerde onderzoeken in Zwitserland en de Verenigde Staten.

De conclusie is dat consumenten inderdaad geïnteresseerd zijn in stroometikettering. Echter, de informatie op het etiket dient wel eenvoudig te begrijpen, vergelijkbaar én vooral betrouwbaar te zijn.

3. Activiteiten in Europees verband

In mijn vorige brief heb ik aangegeven dat ik in Europees verband zal pleiten voor een snelle invoering van stroometikettering. In dit verband heb ik de volgende activiteiten ondernomen.

Energie Raad

Op de informele energie raad was er aanvankelijk veel weerstand bij de andere lidstaten. Door een actieve Nederlandse opstelling in de afgelopen maanden zijn er inmiddels enkele voorzichtige medestanders, zoals Duitsland en Oostenrijk. Kernpunt van de discussie zijn de complexiteit en de administratieve lasten die ermee gepaard gaan. Op de Energieraad van 7 juni jl. heb ik dit onderwerp wederom actief naar voren gebracht.

Het onderzoek naar de technisch-economische mogelijkheden van stroometikettering zal ik deze zomer inbrengen in Europees verband.

Ten tijde van de vorige brief was het voorstel van de Europese Commissie inzake stroometikettering in de ontwerprichtlijn tot wijziging van richtlijn 96/92 van het Europees en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit, nog zeer beperkt. Het Europees Parlement heeft zich een sterk voorstander van etikettering getoond en heeft op dit punt dan ook een aantal amendementen ingediend. Inmiddels lijkt het erop dat ook de Europese Commissie streeft naar een meer uitgebreide én verplichte vorm van stroometikettering.

4. Stand van zaken andere landen

Binnen de Europese Unie heeft alleen Oostenrijk een wettelijke verplichting voor stroometikettering opgenomen. Oostenrijk heeft in haar wetgeving gekozen voor een eenvoudige vorm van stroometikettering, een verplichting van bekendmaking van de ex-post inkoopportfolio, waarbij een goed controlemechanisme ontbreekt. Daarnaast blijkt dat in een aantal Bundesländer de regelgeving nog niet is geïmplementeerd, zodat het systeem nog niet operationeel is in heel Oostenrijk.

Overigens moet worden opgemerkt dat de Oostenrijke situatie niet goed vergelijkbaar is met de Nederlandse situatie. De samenstelling van het productiepark en de manier waarop de elektriciteitsmarkt gereguleerd is, zijn namelijk medebepalend voor de vormgeving van een systeem van stroometikettering, zo blijkt ook uit het onderzoek van SKM Energy. In Oostenrijk wordt 80 procent van de gehele elektriciteitsproductie opgewekt met behulp van waterkracht. Ook is de markt op een aantal punten anders gereguleerd en is het aandeel import zeer beperkt.

In een groot aantal staten van de Verenigde Staten is of wordt stroometikettering verplicht ingevoerd door middel van wetgeving. Onder andere de staten New York, Texas en Californië hebben een werkend systeem van stroometikettering. Afnemers krijgen hier bij hun rekening een stroom-etiket. In de Verenigde Staten hebben staten veelal gekozen voor de zogenaamde contractroute. De informatie betreft ex post portfolio-informatie van de leveranciers. In veel gevallen is het de (decentrale) overheid die op grond van de aangeleverde informatie de etiketten samenstelt. Leveranciers zijn vervolgens verplicht deze te gebruiken. De praktijk in de VS leert dat afnemers weinig activiteiten ontplooiën naar aanleiding van stroometikettering. Daarnaast zijn er problemen zijn met het traceren van betrouwbare informatie en de im- en export. Deze problemen hebben voor een aantal staten aanleiding gegeven om over te gaan op een certificatenstelsel en meer onderling te gaan samenwerken (zie ook het rapport van SKM).

5. Vervolgstappen

Ik heb de intentie om dit najaar een internationale workshop te organiseren waar onder andere de resultaten van het onderzoek naar de technische mogelijkheden van stroometikettering aan Europese lidstaten worden gepresenteerd.

Het is zeer wenselijk dat stroometikettering in internationaal verband actief bepleit blijft. Over de wijze waarop stroometikettering in Nederland zal worden ingevoerd zult u nader worden geïnformeerd door mijn opvolger.

6. *Samenvatting*

- Uit het SKM Energy onderzoek blijkt dat het ideale Europese systeem voor stroometikettering gebaseerd dient te worden op certificaten via een ex-ante productinformatiesysteem;
- Consumenten onderschrijven dat stroometikettering een belangrijk middel voor transparantie én keuzevrijheid van afnemers is;
- In Europees verband zal het rapport van SKM Energy actief onder de aandacht worden gebracht. Dit zal gebeuren via de internationale workshop in september en de actieve verspreiding van het rapport onder EU-lidstaten;
- In internationaal verband is het zeer wenselijk dat stroometikettering actief onder de aandacht blijft worden gebracht;
- Over de wijze waarop stroometikettering in Nederland zal worden ingevoerd zult u nader worden geïnformeerd door mijn opvolger.

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink